

N:o 36.

Af Herr Croneborg, Wilhelm, angående ändring i 5 § af Kongl. Förordningen om egors fredande mot skada af annans hemdjur samt om stängselskyldighet.

Uti till Riksdagen ingifven motion har jag sökt ådagalägga, huruledes nu gällande lagstiftning i fråga om hemmansklyfning och jordafsöndring utgör hinder för åstadkommande af egentliga skogsegendomar och af en väl ordnad skogshushållning. Ett annat väsendtligt hinder mot en ordnad skogskultur ligger uti 5 § 2 mom. af Kongl. Majts nådiga Förordning om egors fredande mot skada af annans hemdjur samt om stängselskyldigheten af den 21 December 1857. Här stadgas nemligen: "Finnes emellan egor, som nu sagde äro, ej stängsel, då skall, så länge det förhållande fortfar, den ohägnade marken anses vara till gemensamt mulbete upplåten, der ej annorlunda aftaladt är." Det har icke lyckats mig att erhålla kännedom om den rättsgrund, hvarifrån lagstiftaren utgått, då det, oaktadt ingressen till författningen och 1 § 1 mom. af den Kongl. Förordningen icke allenast icke sökt freda utmark från betandet af främmandes kreatur, utan i stället förklarar mulbete i utmark gemensamt, derest icke annorlunda aftaladt är eller stängsel åstadkommes, och således, ehuru 1 § proklamerar den grundsats att en hvar skall hålla den tillsyn öfver sina kreatur att de icke ofreda annans egor, ett undantag blifvit gjordt för utmarken, hvilken dock i en stor del af vårt land representerar egendomarnes egentliga värde och borde således åtnjuta samma skydd som inegor.

Hvad nu först angår mulbete i skogsmark lærer det väl icke kunna jäfvas att betande af kreatur i skogsmark utgör ett absolut hinder för en ordnad skogskötsel, den må i afseende på återvexten vara öfverlemnad åt naturen eller grundad på kultur, samt med hänsigt till afverknings sättet beräknad på trakthuggning eller blädning. I alla dessa fall försäkras kreatursbetet å skogsmark att återvexten af skogen, om den också icke alldeles uteblifver och omintetgöres, likväl försenas och förminskas, så att hvarje genomtänkt och på bestämdt längre tid beräknad afverkningsmethod alldeles förfelas, hvarjemte kulturerna i vårt land, så länge denna frihet till skogsbyte får vara lag, blifva betydligt dyrare än i utlandet, emedan arbetet, förnyade gånger förstördt, flera gånger måste göras om.

För att freda sin skogsmark från betandet af andras kreatur hänvisas egaren att derom träffa aftal med granne eller också att göra stängselvitsord gällande. Med den åsigt jag hysar, att icke någons kreatur må göra ofred å annans mark, synes mig lämpligare hafva varit att lagstadgandet haft en omvänd lydelse,

sålunda: "Finnes mellan egor, som nu sagde äro, ej stängsel; då skall det oaktadt den ohägnade marken *icke* anses vara till gemensamt mulbete upplåten, om ej anorlunda aftaladt är." Med aftalen förhåller sig påtagligen i de äldre flesta fall så, att den, som har fördelen af att mulbete hålles gemensamt, vägrar ingå ett aftal, hvarigenom den i lagen honom medgifna rätt att å annans mark få sina kreatur födda, honom beröfvas. Stadgandet är också ytterst ofullständigt. Med antagande att en skogsegare kan träffa aftal med sin närmaste granne, att en hvar betar sina kreatur å sin egen ostängda mark under tillsyn af vallhjon, så berör ett sådant aftal endast denne grannes rätt, men icke hans nästa grannes, hvilken, om icke aftalet blifvit vidare utsträckt, opåtaladt kan drifva sina kreatur in på den förstnämnda skogsegarens mark. Återstår således för fredande af skogsmark att påfordra stängsel. Här stöter egare af skogsmark af större areal, hvarå han vill uppdraga skog, på sådana i 5 § 1 mom. beskrifna hinder och särskilda svårigheter i afseende på stängselns utgörande, att han derföre och i betraktande af dermed förenade kostnader samt den mängd skogseffekter, som åtgå till de långa gärdsgärdsträckorna i skogsmark, måste uppgifva hvarje tanke att genom hägnad få skogen fredad.

Det är i högsta grad hårdt att en egare af skogsmark icke skall hafva fullkomlig dispositionsrätt öfver denna sin egendom, utan af gällande lag vara så godt som tvungen att i afseende på bete tåla intrång från grannars sida, och att utan någon slags ersättning och, hvad värre är, ofta till stor egen skada nödgas upplåta bete åt grannar, hvilka på egen mark sakna sådant; och det vore väl ej för mycket begärdt att äfven denna skogsegendom må vara förbehållen egaren, då man betänker att genom gällande jagtstadga det vildbråd, som finnes på egarens mark, är förklaradt vara hans tillhörighet och att brott mot denna stadga äro belagda med ganska stränga straff. En egare af skogsmark, som har insigt om den skada hans skog har af bete, kan väl besluta sig för att icke släppa sina egna kreatur på bete i skogen, eller att ordna betandet på ett ändamålsenligt och oskadligt sätt, men har nu ingen magt att afhålla grannarne från att begagna detsamma, eller att tvunga dem att följa de föreskrifter, han finner lämpligt bestämma för denna betesrätts utöfvande.

Alla dessa nu andragna olägenheter synas mig likväl kunna lätteligen undanrödjas. Uti trakter, der kreaturen i väsendtligare mån skola hemta sin sommarföda af skogsbete, eller i egentliga skogstrakterna, åtföljas de nästan allmänt af vallhjon, ej mindre för att freda dem för rofdjur, än äfven för att tillse att de icke förirra sig i de vidsträckta markerna. Hvad är då enklare och mer naturligt, än att sådan tillsyn utsträckes derhän att kreaturen hålles å egarnes mark utan att göra intrång på annans egor. Enligt 30 § i Kongl. Förordningen om stängselskyldighet kan egare af kreatur redan nu råka ut för ersättningar till följd af hans vallhjons vållande eller försumlighet, och det är således icke egentligen något nytt, att vallhjon böra hålla tillsyn öfver den hjord, som är lemnad i deras vård. De jordegare, som hafva så små eller olämpligt liggande skogsskiften att deraf svårighet för dem skulle uppstå att begagna bete på egen mark, må vara anvisade att genom aftal med grannar eller genom arrenderande förskaffa sig betesmarker, derest de önska hafva sommarbete för sina kreatur.

För att vinna det med denna motion afsedda ändamål eller att freda skogsmark från betande af andra kreatur än egarens till marken, föreslår jag värdsamt, att Riksdagen för sin del beslutar förändring af 5 § af Kongl. Förordningen den 21 December 1857 om egors fredande mot skada af annans hemdjur samt om stängselskyldighet, sålunda: "Utgöras egor af skog, ut-

mark eller beteshage å båda sidor, eger stängselvitsord ej rum. Den ohägnade marken skall likväl icke anses till gemensamt mulbete upplåten, der ej annorlunda aftaladt är.“
Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles ödmjukast.

Stockholm den 29 Januari 1867.

W. Croneborg.

N:o 37.

Af Herr Croneborg, Wilhelm, angående tillägg till 9 § i 12 Kap. af Skiftesstadgan.

För undanrödjande af de hinder, som i nu gällande lagstiftning förefinnas emot en värdad skogsskötsel och möjligheten att åstadkomma egentliga skogsegendomar utan förening med landtbruk, har jag hos Riksdagen föreslagit åtskilliga förändringar i Kongl. Förordningen af den 6 Augusti 1864, angående hemmansklyfning och jordafsöndring, samt den 21 December 1857 angående stängselskyldighet. Under förutsättning att mina härom gjorda framställningar vinna bifall, vill jag härmed söka ådagalägga, hurusom de allmänna föreskrifterna om skiftesläggning i Kongl. Stadgan om skiftesverket den 4 Maj 1827 hafva ett ganska menligt inflytande på skogsskötsel, beräknad på framtida bestånd och afkastning. Vid ett laga skifte, der hemmantalet antages till delningsgrund, har egaren af en emot viss årlig afgäld afsöndrad lägenhet eller skogstrakt, som icke är satt i mantal, icke någon talan, utan föres den af den jordegare, från hvilken hemmanslott afsöndringen skett. Om och i hvad mån lägenhets-innehafvarens rätt under skiftesförrättningen varder bevakad lærer väl i allmänhet bero på skatteegarens större eller mindre utsigt att få lägenheten ånyo sammanlagd med hemmanslotten, men blotta möjligheten att lägenhets-innehafvarens rätt varder förbisedd eller förnärmad, innefattar redan en brist i lagstiftningen, som i vårt lagbundna samhälle bör undanrödjas. Det kan väl härvid invändas, att den sålunda förnärmade har sin regress till skatteegaren, men med hänsyn speciellt till frågan om skogsskötsel torde ett sådant inkast icke förtjena afsende af orsaker, jag här nedan vill närmare utveckla.

Vidare utgöra de i 12 Kap. Skiftesstadgan gifna mer eller mindre minutiösa föreskrifterna om skiftesläggning ett särdeles hinder för en ordnad skogsskötsel. Denna handtering har också icke varit egentligen afsedd, då skiftesstadgan författades, hvilket är med tydliga ord uttryckt i slutet af nämnda Kapitels 14 §. Lagen att skogsmark och inegor till samma hemmanslott böra, så vidt ske kan, samman-